

**Kontakty z dorosłym ubezwłasnowolnionym dzieckiem.
Glosa do uchwały SN z dnia 17 maja 2018 r.**

TEZA

[...] Nie jest dopuszczalne przymusowe uregulowanie przez sąd kontaktów z dorosłym dzieckiem na podstawie przepisów normujących prawo do kontaktów z dzieckiem. Przepisy te dotyczą bowiem wyłącznie dzieci i przestają być istotne, gdy stają się one pełnoletnie.

[...] Według obowiązującego prawa istnieją jednak dwie inne "ścieżki uregulowania" kontaktów pomiędzy rodzicami oraz ich dorosłymi ubezwłasnowolnionymi dziećmi poddanymi opiece innych osób.

Po pierwsze, chodzi o możliwość wydania zarządzeń związanych z nieprawidłowym wykonywaniem opieki przez opiekuna zabraniającego kontaktów leżących w interesie podopiecznego.

Po drugie, [...] prawo do [...] osobistych relacji z kimkolwiek [...] może stanowić chronione prawem dobro osobiste.

Kontakty z dzieckiem to obszar szczególnie konfliktogenny pomiędzy rozwodzącymi się małżonkami. [...] W Kodeksie rodzinnym i opiekuńczym pojawił się osobny oddział 3 w rozdziale II [...] poświęcony prawu do kontaktów z dzieckiem.

Mimo to [...] wiele kwestii pozostaje nadal niewyjaśnionych i wciąż budzi wątpliwości. Dlatego uchwała Sądu Najwyższego poświęcona kontaktom rodziców z dzieckiem dorosłym podlegającym opiece jest dobrym powodem do przedyskutowania sprawy i musi skłaniać do refleksji.

Sąd Najwyższy uznał, że nie można w drodze przymusu państwowego kształtować kontaktów rodziców z dorosłym, ubezwłasnowolnionym z powodu niepełnosprawności umysłowej, dzieckiem. Teza uchwały, nawiązująca do dość oczywistego spostrzeżenia, że prawo do kontaktów z dzieckiem jest aktualne do czasu, gdy dziecko przestaje nim być i staje się dorosłym, mogłaby na pierwszy rzut oka wydawać się prawidłowa. Po pewnym zastanowieniu trzeba jednak dojść do wniosku, że na taką ocenę nie zasługuje.

O kapitale, zaufaniu i huśtawce bez atestu

Wiosną i latem ubiegłego roku ankieterzy, głównie studenci klubu Pomorania, pojechali do kilkunastu pomorskich wsi. Poza Angowicami w powiecie chojnickim pozostałe liczą co najmniej 1000 mieszkańców, większość to stolice gmin. W każdej ankieterzy odwiedzili po kilkadziesiąt rodzin, pytając m.in. o więzi społeczne, relacje z ludnością napływową, stosunek do władz różnych szczebli, uczestnictwo w życiu społeczności. Badaniem objęto Angowice, Linie, Banino i Wierzchucino. [...]

Badania, których koordynatorem był Kaszubski Uniwersytet Ludowy, pokazały też, że Pomorzanie odnoszą się nieufnie nie tylko do instytucji państwowych, ale i ponadlokalnych organizacji pozarządowych. Nie najlepiej jest też z zaangażowaniem w życie społeczne, nie mówiąc o umiejętności prowadzenia sporów. 6 marca na Uniwersytecie Gdańskim odbyło się publiczne podsumowanie badań i debata nad ich wynikami.

O zaufaniu

W niemal każdej wypowiedzi przewijała się kwestia zaufania. Radosław Kossakowski z Uniwersytetu Gdańskiego interesował się, skąd się bierze jego brak w stosunku do organizacji pozarządowych. [...]

Część respondentów w wywiadach wskazywała na niejasne ich zdaniem interesy organizacji pozarządowych. Niektórzy po prostu im nie ufają. [...] Tymczasem organizacje pozarządowe [...] są jednym z najistotniejszych podmiotów decydujących o szansach społeczności lokalnej na sensowny rozwój. [...]

Rozwijając temat, prof. C. Obracht-Prondzyński stwierdził, że należy się zastanowić nie tylko nad kapitałem, ale i nad kulturą społeczną. Jego zdaniem problem nie dotyczy tylko organizacji pozarządowych. [...] To, że się coś robi dla innych, uważa się za nienormalne, [...] i musi stać za tym jakiś interes. W takich warunkach budowanie kultury społecznej jest bardzo trudne.

Gadôj, jinaczi nie ùczëją!

Czile słów w dwadzestã roczëznã ùchwôleniô ùstawù ò nôrodnëch i etnicznych miészëznach a téz ò regionalnym jãzëkù

W [...] rozwôzaniach z „Pòmërania” na sztócëk òdchôdómë òd témów zrzeszonëch z prawã, żebë rëgnąc na... gebùrstach. Jo, gebùrstach – òsoblëwą prawnã roczëznã, jaką je dwadzescelëcë ùchwôleniô ùstawù z dnia 6 stëcznika 2005 r. ò nôrodnëch i etnicznych miészëznach a téz ò regionalnym jãzëkù [...]. Je to baro dobrô leżnosc do pòdsëmòwaniô i wezdrzeniô na nasze prawne zwënëdzi z perspektiwë dwùch dekadów, równak to zadanié dlô socjologów, chtërny gwës dadzą bôczenié na tã sprawã. Temù téz w hewòtnym artiklu chcëmë pòwiedzec ò prawach Kaszëbów kãsk wicy i kãsk jinaczi, jak wiedno sã gôdô. [...] Jakno spòlëzna – Kaszëbi – mómë wiele prawów, le z nich nie zwëskiwómë. Tak tej: gadôj, jinaczi nie ùczëją!

Co zmienilo przëjãcë ùstawù?

[...] Z jedny stronë ùchwôlenié ùstawù ò nôrodnëch i etnicznych miészëznach a téz ò regionalnym jãzëkù sprawiło, że na kaszëbską sprawã, w tim na ùczenié kaszëbiznë w szkòłach, zacząłë płënãc dëtcki [...], zmienil sã téz krôjmalënk: na krajach wsów i miasteczk pòjawilë sã dëbeltjãzëkòwé tòfle, i kùreszce kaszëbszci mòże bëc ùziwóny jakno pòmòcowi jãzëk w niejednych gminach. Z drëdzi stronë spòlëznowô niwizna kaszëbiznë nie òsta wëdwignionô. [...] Jakno spòlëzna dobrze jesmë rozpòczãlë, z zaangażowaniô i prôcë wiele pòkòleniów dało sã dobëc ùstów, jaczi gwarantëje nama prawa (dzejanié stało sã zdrojã prawa, nastãpia emergencjô), równak czëj biôtka sã skùńcza, codniowòsc òkôza sã bëc... szarô. Tak czë jinak dzëń 5 stëcznika 2005 rokù na wiedno mdze cezurã w dzejach Kaszëbów i kaszëbszci rësznocë. [...] Ùstów [...] je dokazã, że pòlsczé państwo ùznôwô kaszëbszci jãzëk za regionalny jãzëk i zòbòwiãzëje sã do starë ò jegò ùchòwanié.

Familiowô łączba

Na wòkandze sądów [...] czãsto prawùjemë sã ò łączbã dzecy z tatkama (abò tatków z dzôtkama), starëszków z òtrokama, a nawetka łączbã ùstnëch bracyków z tima jesz niefùllatnyma. [...]

Łączba z dzieckã òbjimô òsoblëwie bëtnosc z dzieckã (nawiôdënë, pòtkania, zabiéranié dziecka z jegò placu stałi bëtnoscë) i bezpòstrzédné pòrozmiewanié sã z nim, jak téz daleczną łączbã m. jin. przez kòrespòndencjã i zwëskiwanié ze strzódków kòmùnিকacje na òdległosc, na przëmiôr wiadomòscë sms czë wideòrozmòwë. Ji célã je zagwësnié dzieckù zrównowazonégò rozwoju przez ùmòzlwienié kòntaktu z nôblëszima, co je wërazã prawa kòzdegò człowieka [...] do pòznaniô samégò se, swòji historie i familie. Jinaczi gòdajęcë: prawò [...] wëchòdò z założeniô, że z wiksza łączba z rodzëcama, starëszkama czë sostrama i bracynama je dobrò dlô dziecka i przëstojiwò jegò przërëchtowaniu do dozdrzeniałoscë.

Prék pòpùlarny òpinie, rodzëcelskò władza ni mô nick pòspólnégò z łączbã z dzieckã. Przepisë pòlsczégò kòdeksu rodzynnégò i òpiekùnczégò prosto wskazëją, że niezaniòleżno òd rodzëcelszi władzë starszi i jich dzecë mają prawò i òbrëszk ùtrzymaniô łączbë ze sobã. [...]

Niejedne sądë wëchòdajã z założeniô, że skòrno prawò przewidëje òbrëszk łączbë, to nawetka czej jedno z rodzëców nie chce kòntaktu, nót te kòntaktë regùlowac, bò dzieckò mô prawò do ti łączbë. Kãsk jinaczi wëzdrzi to w drëgã stronã – źlë dzieckò [...] z racjonalnëch przëczënów (np. ze wzglãdu na doznónã krziwdã) nie chce sã kòntaktowac z jednym z rodzëców, sąd òddali wniosk ò regùlacjã łączbë. Są równak téz taczé sądë, chtërne są dbë, że przëmùszony kòntakt nie je niczim dobrim i mdze sztcëczny, tak tej, źlë nënka abò tatk baro nie chce widzec swòjégò dziecka, to ni ma cwëkù jich zmùszëwac (co równak mdze ùwzglãdnioné przë wëliczenim alimentów).